

Oponentský posudek magisterské diplomové práce

Název práce: Dětské domovy a začlenění dětí do společnosti
Autorka: Petra Antlová
Posudek vypracoval: PaedDr. Petr Bauman

Formální stránka

Předkládaná diplomová práce na první pohled působí úpravným a kompaktním dojmem. Rozsahem i formou splňuje příslušné minimální požadavky. Je přehledně členěná (snad s výjimkou poněkud nešikovně působící podkapitoly 2.1.2.1, která je jedinou podkapitolou tohoto řádu v rámci dané kapitoly), překlepy či nedostatky ve skloňování a gramatických vazbách i stylistické neobratnosti se neobjevují častěji, než je pro diplomové práce obvyklé.

Z formálních nedostatků je třeba poukázat zejména na práci s citacemi a bibliografickými údaji:

- tvrzení na str. 9 se odvolává na autoritu Z. Matějčka, přičemž však blíže neuvádí, ze kterého zdroje čerpá, a dané tvrzení tak nelze ověřit či posoudit v patřičném kontextu;
- nešikovné sekundární citace: v práci je citován autor citující jiného autora, přičemž z textu není patrné, o jaký zdroj se jedná (např. str. 9: „V sociologickém přehledu, jak dokládá například I. Možný (1990), je rodina...“);
- poznámka 4 (str. 10) odkazuje na citaci, která nemá označen začátek. Příslušný odstavec se navíc odvolává na zcela jiného autora. Není tedy zcela jasné, zda příslušný bibliografický odkaz nebyl omylem zaměněn;
- četné pasáže zákona 94/1963 Sb., o rodině, jsou citovány volně, ač je autorka uvádí jako citace doslovné; autorka nijak nezdůvodňuje, proč určité odstavce a písmena příslušných paragrafů cituje a jiné nikoli;
- na str. 76 se odkazuje na „studii Matějčka“, konkrétní bibliografický odkaz chybí;
- bibliografické odkazy uvedené v poznámkách pod čarou a závěrečném přehledu použité literatury po formální stránce neodpovídají požadavkům příslušných norem;
- v závěrečném přehledu použité literatury nejsou uvedeny citované zákony, nenajdeme zde (ani v celé práci) ani jediný odkaz na nejaktuálnější zdroje, které lze najít na Internetu.

Obsahová stránka

Téma, které si diplomantka zvolila, je velmi široké, přitom velmi náročné na proniknutí do podstaty problému. Práce nicméně postrádá přesnější a konkrétnější vymezení svého cíle (cílů); tento nedostatek je do jisté míry patrný již ze samotného názvu práce.

Formulaci v úvodu práce: „Hlavní cílem (*sic!*) teoretické části mé práce je poskytnout základní informace o náhradní rodinné péči a ústavní péči. Dále pak hlubší poznání života v dětském domově a výchovně vzdělávací činnosti v dětském domově.“ považuji za poměrně vágní a příliš všeobecnou. Ve druhé části („Cílem mé praktické části práce bylo zjistit, jak dalece jsou děti z dětských domovů připravené na budoucí život po odchodu z dětského domova.“) mám naopak zato, že takto ambiciózně formulovaným cílem autorka přecenila možnosti diplomové práce.

Při bližším seznámení se s obsahem práce můžeme jen konstatovat, že s výjimkou úvodu a poslední kapitoly, tj. v kapitolách 1-5 (str. 9-55), najdeme v práci pouze 13 odstavců nesoucích autorčin rukopis. Vše ostatní jsou citace (doslovné, případně volné). Práce je spíše koláží vedle sebe umístěných, dobře logicky seřazených a utříděných informací. Práci by velmi prospěl alespoň pokus o vlastní komentář, srovnání, tvořivou syntézu či kritické hodnocení předkládaných informací. V následujících odrážkách uvádím několik poznámek, z nichž některé mohou sloužit jako východisko pro reflexi autorky a další diskusi při obhajobě práce:

- v kapitole 1.2 (str. 11) by reflexi zasloužilo tvrzení: „Základem domova je vroucí, vzájemný vztah lidí, kteří (...) mají společné názory a zájmy...“;
- na str. 27 se uvádí, že jednou z hlavních funkcí ústavů je omezení, vyloučení a represe, přičemž jedním z příkladů takové instituce jsou sběrné tábory pro uprchlíky. „Kdyby tato zařízení neexistovala,“ tvrdí se zde bez konkrétních argumentů, „společnost by byla ohrožena (...) neznámými cizinci.“;
- kapitola 2.1.2.1 podává základní informace o SOS dětských vesničkách; autorka přitom dále neuvádí, zda se pěstounskou péčí zabývají i další občanská sdružení, či proč svoji pozornost věnuje právě tomuto

občanskému sdružení; lze tak nabýt podezření, že se autorka nechala příliš ovlivnit mediálním obrazem této problematiky a sama ji šířeji nezkoumala;

- nedostatek vlastního kritického přístupu k použitým zdrojům se v práci projevuje nejen nekritickým přejímáním diskutabilních tvrzení, ale - což je horší - uváděním *neaktuálních a dnes již neplatných informací*: např. na str. 30 se uvádí, že zřizovatelem kojeneckých ústavů je nejčastěji okresní úřad; kapitola 3.4.5 vychází ze zákona 76/1978 Sb., jehož příslušné pasáže byly novelizovány již v roce 2002 a celý zákon byl pak zrušen v roce 2004; obdobně kapitola 4.2 se opírá o již neaktuální zdroj z roku 1999, apod.
- za problematickou lze označit rovněž kapitolu 5.2 zabývající se cíli a úkoly výchovně vzdělávací práce; autorka svoji volbu základní literatury (z roku 1987) nijak nezduvodňuje, proto se můžeme jen dohadovat, zda si uvědomuje celý komplex otázek pojících se hned k prvnímu citovanému (a opět nijak nekomentovanému) cíli, kterým je *výchova k vědeckému světovému názoru*? Také popis dalších cílů (výchova mravní, pracovní, estetická a tělesná) by zasloužil více prostoru a péče. Takto se omezuje pouze na několik krátkých citací. Otázkou rovněž zůstává, proč autorka do této kapitoly nezařadila další aktuální témata jako je výchova environmentální, výchova ke zdraví, výchova náboženská apod.

Na šesté kapitole (Děti z dětských domovů a jejich připravenost na „normální život“, vlastní výzkum), oceňuji její optimistické vyznění a celkovou péči, jakou autorka věnovala jejímu zpracování, včetně grafické podoby. Z koncepčního hlediska je však třeba vytknout, dle mého soudu, zásadní nedostatek: chybí teoretické vymezení problému (operacionalizace termínu *připravenost na normální život*); vzhledem k této skutečnosti je prakticky nemožné posoudit smysluplnost realizace daného výzkumu (přesněji dotazníkového šetření) i validitu jeho závěrů. Bylo by rovněž vhodné zařadit zde informaci o tom, jakým způsobem byl vytvořen výzkumný vzorek (náhodný výběr?).

Přes výše uvedené nedostatky se domnívám, že práce splňuje minimální požadavky na úroveň magisterské diplomové práce, a doporučuji ji k obhajobě. Vzhledem k tomu, že škála výše uvedených nedostatků je poměrně široká a jejich závažnost bude možné posoudit až při samotné obhajobě, návrh na hodnocení ponechávám otevřený.

V Českých Budějovicích, 13.7.2006

